

Ensimismat, -ar-se, castellanisme corrent però tan innecessari com intolerable, havent-hi *capficat*, *enca-boriat*, *encaparrat* (i els corresponents reflexius *capficar-se*, etc.).

Ensimolsar, V. *encimolsar* (CIMOLSA) *Ensinis-trador*, *ensinistrar*, V. *sinistre* *Ensiquiar*, V. *sèquia* *Ensirostre*, V. *ensiforme* *Ensisam*, V. *enciam* *Ensitjament*, *ensitjar*, V. *sitja* *Ensiular*, V. *xiular* *En-sivellador*, *ensivellar*, V. *sivella* *Ensobecar*, V. *sobec* *Ensobinada*, *ensobinar*, V. *sobines* *Ensoborn*, *en-sobornació*, *ensobornament*, *ensobornador*, V. *ornar* *ENSOCA*, mera pronúncia descurada per *ensolcar* (SOLC) *Ensocar-se*, V. *soc* *Ensodegar*, V. *sodegar* *Ensofrada*, *ensofrador*, *ensoframent*, *ensofrar*, V. *sofre* *Ensofretar* és mer barbarisme pagès ocasional per *ensulfatar* *Ensofrí*, *ensofrinar*, V. *sofre* *Enso-fronyar* <-ofrainar, V. *sofraja* (**suffrondiare* d'AlcM és mera construcció, molt més audaç) *Ensofar*, V. *soga* *Ensolanada*, V. *sol* *Ensolat*, V. *sòl* *Ensolat* 'llançar un projectil', *ensolar-se* 'fer-li de blanc': sem- 20 blen derivats de *sòl* pres en el sentit de 'blanc del pro- jectil', 'el tros de sòl al qual tirem' *Ensolcar*, V. *solc* *Ensolciar*, *ensolcir*, V. *solsir* *Ensoldemà*, men- sembla resultar d'un compromís entre *en so demà* (cf. *amb so* --- 'amb el' mall.) i *el sendemà* (potser amb 25 *metàtesi de la l*) *Ensolellar*, V. *sol* *Ensolat* en JRoig no és 'sollat' sinó 'tancat a la soll' (referint-se a un porc, amb el qual es compara un home) *Ensomni*, *ensom(n)iar*, V. *son* *Ensonellar-se*, V. *son* *En-sonyament*, *ensonyar*, *ensonyat*, V. *son* *Ensofar*, V. 30 *sopa* i *xop*

ENSOPEGAR, 'topar amb el peu contra un obsta- cle, entrebancar-se', també ENCEPEGAR, que dona- da la història del mot en la nostra llengua, sembla 35 ser la forma més antiga i primitiva, de la qual pot haver sortit l'altra sense dificultat; l'etimologia resta, però, bastant incerta perquè si bé en cat. és molt fàcil a) que sigui un derivat de *cep* 'rabassa' (ll. CIPPUS 'ob- jecte que surt de terra') i no escassegen en les llen- 40 gües veïnes els mots que confirmen la idea —prov. *acipà* id., gall. dial. *encepelar* id., i *cepada* 'ensopegada', i derivacions de sentit paral·lel com fr. *broncher*, sard *abbruncare*, al. *straucheln*— tanmateix inspira 45 dubtes el fet que no n'hi hagi de verament equipa- rats en les llengües afins a la nostra, i en canvi n'hi vegem d'altres que semblen recomanar altres etimolo- gies: b) el ll. CAESPITARE, it. *incespicare* id., que ens guiarà cap a derivar-ne també el nostre *encepegar* (pel mateix fenomen fonètic que *escopir* de EXCONS- 50 PUERE); c) el fr. ant. *açoper* (avui *achopper*, antic dia- lectalisme) id., que sembla venir del mateix origen que l'it. *zoppicare* i gall.-port. ant. *çopegar* 'coixejar' (per tant derivat del ll. arcaic SUPPUS 'que va de qua- tre grapes'); resta sobretot dubte considerable entre 55 les etimologies b i a, tot i que a queda en conjunt com la més versemblant. □ I.^a doc.: *encepegar*, fi S. XIII, i S. XIV; *ençopegar*, S. XV.

Ja apareix diverses vegades en Llull: «consirós ana- va l'amich en les carreres de l'Amat, e *ençepegà*, e 60

caech entre spines» (*Amic e Amat*, NCl. XIV, 32.35; *Blañq.*, NCl. III, 18.27); «l'ome qui pren peegada, s'acorre e s'ajuda del peu on *ençepegas*», *Contempl.* 143.5. Després es troba sovint des del S. XIV: «lo membre viu en lo cors --- e veuràs --- l'amor que té lo un membre a l'altre --- car lo ull no solament veu a si mateix anant, ans encara veu al peu que no *ençe- pech*, e a la mà que vaja a obrar, e ---», Eiximenis (*Regiment*, NCl. XIII, 43.2), «si son senyor *ençepegàs* per casa, que ell deya tot gint: —ya-t trencasses tu lo coll e la espatla!», id. (*Dotzèn*, § 356, *DAG.*, *DBal.*); «hun hom --- axí com anave, *ençepegà* en una pedra e caygué en hun gran pou, molt pregon (per aventura, de mil lances) ---», *StVicentF.*; i els *DAG.* i *DBal.* ci- ten encara d'altres testimonis medievals d'aquesta for- ma en Francesc Alegre, Joan Esteve, la *Doctrina Mor- ral* d'En Pacs, i en un ms. de Desclot (cf. infra *ençe- pec* S. XV, per *ensopec*). I és ben cert que aquesta forma no desaparegué llavors de l'ús (encara que *enso- pegar* es propagués), car és encara l'única que registra el *DTO.* (1647 ---) i és la que prefereix Lacav. (amb grafia *ensapegar*) i admeten encara els diccionaris pos- teriors.

En el nostre segle segueixen molt esteses totes dues, almenys en tota l'àrea del cat. or. i el mallorquí. A Barcelona mateix: en els meus anys d'adolescent i de jove, predominava *ensopegar*, però *ensapagà* se sentia encara bastant i, en certs barris i cercles de gent d'edat, àdhuc més que l'altra; 2 en el Maresme era la forma més arrelada: a Calella, encara sentia jo el 1956 «si la Festa Major s *ensapagà* en dilluns ---»; també a Sant Pol, si bé allí molts ho alteraven en *ensampagà* (1929, però això és òbvia propagació recent de nasal) i suposo a Blanes: «corriem contents, satisfets, enriola- ts, *encepegant* amb les pedres ---», Ruyra (*Para- da*, 28).

Cap allà i fins al Baix Empordà, més aviat s'ha- via tendit a introduir una variant molt secundària, alterada partint d'aquesta, alhora per metàtesi i etim. pop.: «si no estassen aquestes herbes, hi *ensapagà*», Pals (1958), el mateix notava I. Rocas a Llofriu (*BDLC* IX, 233); «que el nostre orb *empassegar* ser- vexe al clarvident que vinga darrera», Víctor Català (*BABL* X, 378); «s'anava distingint el pas de la rècula com un martelleig rítmic, i es percebien les *empasse- gades* que en rompien el compàs, i tal volta l'escarritx de les ungles ferrades sobre l'empedrat ---», JRuyra (*El primer llustre d'amor*, O. C., 19).

La lluita entre la variant *-sop-* i la variant *-sep-* deu trobar-se en un estat semblant a Mallorca: el diccio- nari Alcover-Moll hi dona igualment *ensapagà* i *en- sopagà*, si bé allà s'ha propagat (segurament amb caràcter recent, per una reducció vulgar) una variant sense *en-*; és ja la que registra el *DFgra.*: «*sepagar*: 55 pagar ab sos peus a pedra, etc.; caure en alguna cul- pa ---», «*sepagada*: tropezón, traspíe» (*sop-* només re- metent a l'altra); a Lluçmajor em contaven que «es Gigant va travalar» dalt de Galdent, d'on el nom de l'indret *Sə sapagada dəğ ġigánt*, mentre que a Algaida ja ho deien *sə sapagada d. ġ.* (1964) i així ho escrivia